

תקציר

מחקר זה ביקש לבדוק האם ובאיזו מידה, ילדי הגן במערכת החינוך הערבית בישראל מיישמים באופן ספונטאני מיומנויות חשיבה מדעית וחקר במהלך התנסות מדעית, מבטאים סקרנות מדעית, והאם יכולות והתנהגויות אלה מושפעות מנתוני רקע של הילדים כמו רקע תרבותי, סוציו-אקונומי, אינטליגנציה כללית. השערות המחקר היו כדלהלן: א. ילדי הגן מהחברה הערבית יישמו במידה רבה חשיבה מדעית וחקר במהלך התנסות מדעית. ב. ילדי הגן מהחברה הערבית יגלו סקרנות מדעית רבה בלימודיהם בגן. ג. ההתנהגות החקרנית והסקרנות המדעית יושפעו מהסטטוס הסוציו-אקונומי של הילדים. במחקר השתתפו 60 ילדי גן משלושה גנים במצב סוציואקונומי שונה (נמוך, בינוני, גבוה). המחקר בוצע בשיטת מחקר מעורבת- Mixed method, בכלי מחקר שונים. כלי המחקר המרכזי היה כלי התנהגותי-קוגניטיבי משולב הכולל אינדיקטורים שונים המהווים עדות ליכולות חשיבה מדעית, יכולות חקר וסקרנות מדעית. המשימות שהוטלו על הילדים היו משימת ראיון עם בובות, משימת תצפית מדעית בתסיסת שמרים, ומשימת חקר וגילוי אובייקטים. תוצאות המחקר תמכו בהשערה כי ילדי הגן יישמו מיומנויות חשיבה מדעית וחקר במהלך שלושת המשימות של הכלי הקוגניטיבי-התנהגותי משולב. כמו כן, אוששה ההשערה כי לרקע סוציו-אקונומי יש השפעה על יכולות חשיבה מדעית, יכולות חקר מדעי ומופעי סקרנות מדעית אצל ילדי הגן שהשתתפו במחקר.

משמעות הדברים הם שראשית, המחקר מחזק את ההנחה שלתלמידים מרקע סוציו-אקונומי נמוך יתכן ויש פחות הזדמנויות ופחות חשיפה לרכישת ידע ומיומנויות מדעיות. בהתאם לכך, ממצאי מחקר זה מראים פערים בין ילדים מרקע סוציו-אקונומי גבוה לילדים מרקע סוציו-אקונומי נמוך, כך שעל מנת לסייע לילדים ממעמד סוציו-אקונומי נמוך לצמצם את הפערים, יש לספק להם הזדמנויות לימודיות ראויות במסגרת החינוכית, אשר יגבירו את המוטיבציה ואת הביטחון העצמי שלהם. שנית, עד כה נמצאו מחקרים שעסקו בסקרנות מדעית וחשיבה מדעית באוכלוסייה היהודית ומחקר זה חוקר את הנושאים הללו לראשונה בגני ילדים בחברת דוברי הערבית, אשר מהווה חלק ממארג האוכלוסייה בארץ כדי להבין את עמדות הילדים בחברה הערבית כלפי מדע, יכולות החקר שלהם ומופעי סקרנות. מחקר זה פותח את הדרך למחקרים נוספים אשר יאפשרו להבין לעומק את ההשפעה של גורמי רקע אישיים וחברתיים על החשיבה המדעית והסקרנות המדעית בחברת דוברי הערבית ובכלל. חידוש נוסף במחקר זה הוא העובדה שמעט מאוד מחקר פורסם עד כה בספרות המחקרית על חשיבה מדעית, סקרנות בכלל וסקרנות מדעית באופן כללי, ובפרט בקרב ילדי גן. מחקר זה מוסיף נדבך ידע על המעט הידוע עד כה.